

KULTUR

När konfucianerna fick på nöten av filosofen Han Fei

För ett par tusen år sedan insåg Han Fei att den stat han levde i skulle stävas av det uppstigande och drifviga Qin. Kungen av Han trodde att det mesta var bra, som det var varför då ställa till med en massa ordet? Hovfolket föll omedelbart in i kören och försäkrade att Qin säkert skulle ramma av sig självt, det var en uppkomlingsstat som föga skilde de gaminns råd. Dess ljusö trosade Himmelns vilja.

Ur historien

Häckaren får inte avslöja sina oskändliga, marade Han Fei mellan länderna. Gör han det kommer varenda minister att häns en mask av samförstånd, medan de håller honom för ett föll.

Han Fei framträdde Qin fungerade väl. Dess krigare var mojlige och folket arbetssamt. Inte ett öre andlugt i Qin är de konfucianska lärde som drog runt och predikade gamla seden. Och det berodde på att undervisarna i Qin beordras för vad de utträttade, inte för vad de sade.

Som en fluga

Han Fei såg att kungen sett som en fluga i det nät, som spunnis av lupen av eosassena de jagdare. Men sådant kan man, som vi alla vet, inte påta. Utögar om verkligheten leder under moment 22. De accepteras bara om de är engagemna. Om två försag förs fram, och det ene står fast att läget är allvarligt, då tas det andra.

Han Fei försökte ändå, han hade inget val. Han tillhörde kungafamiljen och kunde inte flytta från stat till stat, som

Idag introduceras en ny avdelning på kultursidan. Ur historien. Under denna vittjett kommer vi att skriva artiklar ur kulturhistorien i folkbildande syfte. Först ut är Knut Carlqvist som skriver om den kinesiske filosofen Han Fei.

andras av den tidens intellektuella. Dessutom stammade han, ett svårt handikapp i en kultur där människor bedömdes efter hur de förde sig. För att drivas sin sak var han tvungen att skriva, och eftersom som hans sak var omöjlig skrev han med vitgladklarhet. Och det han hade att säga blev allt mer omöjligt vid hovet.

Förmåtenhet

Prinsen stiger över gränsen för det passande, sade hovfolket. Hans förmåtenhet vet inga gränser, han tror sig kunna styra riket bättre än kungen!

Och alla skrapade med foten och dunkade huvudet i golvet och kungen kände sig både lugnad och smickrad. Dock hade Han Fei en lärare. Den blivande kejsaren av Qin, Shih Huang Di, som något decennierna senare lät bygga den kinesiska muren, kom över hans arbeten och som handlingskraftig kavel omsatte han raskt Han Feis idéer i praktiken. Så det blev Qin som utplånade Han, anade Kina, standardiserade skrifttecknen, fastställde mått och vikt, byggde kanaler och vägar över hela riket och till och med förskrev spårvidden för härror.

Evert Taube, ssm på sin 41-

ars höst blev fåkulturell, upprördes över att kejsaren av Qin begravde 40 konfucianska lärde levande utanför stads- muren. Men Han Fei hånade dem.

Bromsade lagar

"Konfucianerna avskydde klar lagstiftning, de ville ha en skönsmässig rättslipning baserad på en handfull visa män (ur lantadeln, förstas). De ägnade sig systematiskt åt att bromsa nya lagar, med hänvisning till att man inte gjorde så för att eftersom konfucianerna maskerade sin politiska ståndpunkt (det är fullt med standardiserade vikt- och levsnövisstälismen) bakom en sky av eviga värden som rättslidighet och kärlek och sonlig värdsad och dessutom systematiskt understödde de lokala gudsägarna, som försörjde dem, fann kejsaren av Qin inte bättre råd än att gräva ner några stycken. Det hade effekt. Folk minns det än.

Ärftlig

Konfucianerna motsatte sig ständsrikulationen, de ville ha ärftliga befattningar. Han Fei och legalisterna ville ha i nytt blod. Befordras folk inte efter duglighet, befordras de på kontakter och då dröjer det

inte länge förrän staten stinker.

Våra ungmoderater skulle nog beskylld Han Fei för att bedriva social ingenjörskonst. De ropar på "frihet" men har inte varit med tillräckligt länge för att veta att social ingenjörskonst alltid bedrivs och att friheten har sina förbehåll. Vad tusen tror de en "frestagskultur" är för något?

Så här skriver Han Fei omkring år 240 f Kr.

"Jordbruken kräver hårt arbete men folk står ut med det, eftersom de anser att det kan göra dem rika. Krig är en farlig verksamhet, men folk deltar i det för att bli berömda. Om nu människor som ägnar sig åt litteraturen och övar sig i övermåtnings konst kan bli rika utan att arbeta som bönderna, och berömda utan att riskera livet, vem skulle inte välja den vägen? För varenda en som arbetar med sina händer kommer det att finnas hundra som söker visdom.

Katstrof

Kungen av Han följde sina ministeras, till katastrofen var undviklig. Då skändes Han Fei att förhandla om fred med Qin. Men kejsarens främsta minister Li Si insåg blivit snabbt Han Feis kapacitet och låg gifverda honom. Ett Han Fei 71 var vara glada över sitt han stammade och lämnade en skriftlig vittnesbörd.

Han Fei och kejsaren av Qin talade samma språk. De visste vad som måste göras. Det de sade begreps av dem som gjorde jobbet, bönderna och snidarna. Problemet var, som alltid, personerna i mitten, de som är så upptagna med att

försvara sina positioner.

Situationen påminner om tiden efter Gustav Vasas när Erik XIV försökte rida spår mot riksskedeln genom att till-sätta komponenter ur fräse (som Jöran Persson) till lada staten. Den påminnar för sv-rigt också om situationen i dag, men det offentliga sek-torn.

Giftmördad

Men Han Fei blev giftdöd, invänder någon. Och Qin-dynastien föll några år efter Shi Huang Dis död!

Förvisso Kejsarens son såg ingen poäng med att härda över världen, om han skulle tvingas stiga upp tidigt och lägga sig sent. De idén Han Fei laade fram, de lever vidare. Mao Zedong gjorde ett försök till implementera dem, men det parti han länt sig som korrektiv mot provinsialismen och kaderns agennytta blev snabbt en ny livlina för dem som ville bort från golvet. Kinesen fick betalt efter arbete, men den som kvadrade med partisekretären fick ner betalt.

Inte på svenska

Han Fei skulle inte ha gillat det.

Det finns förstås ingen svensk utgåva av Han Fei. Däremot ett stort antal översättningar av mindre ängement-teoretikerna Konfucius, som vill lära oss att "en gentleman anpassar sig efter omständigheterna" (vänder kappan efter vinden). Varför inte sätta upp dem?

KNUT CARLQVIST

Schweiz vinkällare svämmar över

Gör en stödsinsats - köp vin från Schweiz

Av någon märklig anledning finns det inga schweiziska viner på Systembolaget. Det bör avhjälpas. Chansen finns just nu. Vinkällarna i Schweiz Robinsoner över 1983 är det bästa druvåret sedan 1983. Kvaliteten är förstklassig. Schweizernas ändring på att deklamera ärets vin från Fendant till Fri-som.



Onsdagen den 20 december
Vindlösa i kantonen Wallis är så bedrövande att man försökt hemlighålla ärets rekordstora i lager finns 150,8 miljoner liter. Totalt lagras i

Schweiz minst 175 miljoner liter. Rekordåret 1982 kom man upp till 184 miljoner liter. Vindlösa dräcker de bästa stora vinkantonerna Waadt och Wallis. Bönderna struntade i uppmaningen från grossisterna att under sommaren rensa ut bland druvklasserna för att minska skörden. Värdet har varit otomordentligt gynnsamt. Man har fått mellan 1,5 och 3 kg per kvm.

Rekordskörd

Till skillnad från 1982 är ärets rekordskörd inte endast kvantitativt utan även kvalitativt anslående. Det finns nästan ingen rötta och sockerhalten överstiger normalvärdet. Druvsorten Chasselas i kantonen Wallis har en genomsnittsockerhalt av 77

procent. 71 procent räcker för beteckningen Fendant i Waadt och i Neuenburg kommer man upp till 71 procent.

Perfekt

Tony Stampfli vid Föderation romande des vitenonspåpekar att vikerleksförhållandens varit perfekta för ett gott vin. Det innebär emellertid att branschens barometer visar på storm, menar lo-kalitionen Walliser Rot. Kommer allt detta vin ut på marknaden i ett övrigt spjunker priserna katastrofalt och vinstörarna ser konkurshotet i vinådet. Hur klaras krisen? Ett förslag går ut på att man skall låsa produktionen av vin med så låg alkoholprocent att drycken deklarerad till 1b (Prisan) och till klass 2 (Chas-

selan). Vem skall betala? Grossisterna har garanterat vintidarna ett minipris. Skall vinet säljas som Fri-som krävs att den finansiella operationen bekostas av alla inblandade parter. Debatt om priset pågår för fullt. De västschweiziska vintidarnas förhandlingsdelegation kräver emellertid att de avtalsade riktpriiserna skall gälla även ärets rekordskörd.

Och konsumenterna? Tony Stampfli menar att konsumenternas pris måste förbli stabilt bortsett från en del fin-nars märken som möjligen kan säljas billigare.

Inte kritiskt

Läget är trots överproduktionen inte kritiskt i år, men upprepas ärets rekordskörd

1980, blir läget katastrofalt. Jean-Pierre Guidoux, ordförande för vintidarna i Wallis, hävdar att det osvett värdet produceras för mycket vin i Schweiz. Det måste till en strukturförändring. När viktet är normalt får man för mycket vin, när viktet är extra fint blir överproduktionen ohanterlig. Guidoux menar att problemet måste lösas snabbt, märtsamt och effektivt, genor, att odlingarna i det tyska Schweiz minskas drastiskt. Det är ett tabubelagt ämne.

Gör en insats

I denna situation frågar man sig varför Systembolaget inte snabbt gör en insats som gynnar två EFTA-medlemsvintidarna i Schweiz och konsumenterna i Sverige, genom att importera goda och genomtänkligt högklassiga schweiziska viner.

80 ÖVERSKEN